

ביצה פרק ראשון ביצה

ה.

עין משפט
גזר מוצה

(א) ר"ה ל"ג (ב) גמרות ה' :
(ג) וי"א (ד) וי"א (ה) וי"א :
(ו) וי"א (ז) וי"א (ח) וי"א :
(ט) וי"א (י) וי"א :
(יא) וי"א (יב) וי"א :
(יג) וי"א (יד) וי"א :
(טו) וי"א (טז) וי"א :
(יז) וי"א (יח) וי"א :
(יט) וי"א (כ) וי"א :
(כא) וי"א (כב) וי"א :
(כג) וי"א (כד) וי"א :
(כה) וי"א (כו) וי"א :
(כז) וי"א (כח) וי"א :
(כט) וי"א (ל) וי"א :

ונתקלקלו הלויים בשיר. תמיד של זין הערבים שאמרו זו שירה של חול שהיו סבורים שלא יבאו עוד והיום חול וכשנאו נמלא שהוא קדש. וזש של שיר אין עשית דתמדי של שחר אפילו הוקדש החדש קודם הקרבתו שיר של חול היו אומרים לפי שזכר השנים אין העדים ממארים לנא כל כך : עד המנחה. עד הקרבת תמיד של זין הערבים אכל לאחר מכאן אותו היום הרי הוא מעובר ומזין מיום המנחה ליום הכפורים וסוכות. ואם נאו עדים מן המנחה ולמעלה אע"פ שאין מוין למועדות מהיום לא מולוין ביה כפלי שלשים אלא גומרין אותו באיסורו כאשר הוהרו עד המנחה ממלאכה כן נהגין וגומרין אותו בקדושתו. אלמא מחילת עשיית שמי ימים לראש השנה אפילו בנית דין הוה ולא מספק שהרי ודאי שזו טעם לומר למחר ואע"פ כ תקנו לעשותו שעת מיה חק חכמים ומלותן הוה לעשותו כנאו עדים אחר המנחה והרקוסים ים עליהם לעשותו ככל שנה שנה יבאו עדים אחר המנחה והרי קדושתו אחת ואין כאן לומר ממה נפשך חד מנייהו חול דשמה אין כאן חול אלא שניהם קדש : אמר רבא גרי : מספק רבן יוחנן בן זכאי. שהחריב הברך ליושני לקבל עדותן כל היום ולקדש היום נמלא שאין בית דין עושין שמי ימים והרקוסים העושים שמי ימים אינו אלא מספק שאין יודעין אם נמאדש ביום שלשים אם בשלשים ואחד והרי הן כשאר י"ט ע גלויות ובינה שנולה בזה מותרת בזה ממה נפשך דחד מנייהו חול : ולרז ושמואל קשיא

ל"ה א ב מ"י פ"ג מהל' קידוש החדש הלכה ב' :
ל"ז ב מ"י פ"ג מהלכות מחרים הלכה ב' :
ל"ח ד מ"י פ"ג מהל' מעשר עני הלכה ה' :
ל"ט פ"ג מהלכות מחרים הלכה ב' ודלרזי ודכ"ט פ"ג מהל' עשין (רל) וקפ"ז :

רבינו חננאל

אמר רבה מתקנה שהתקין רבן יוחנן בן זכאי, שירד סבילין עדות החושב כל היום, ביצה מתורת, דהא כשתי קדושות הן, וא"ל אביי הוא רב ושמואל דאמרי תרייהו ביצה אסורה. ואסיקנא לא קשיא הא לן הוא להו, כלומר לכני א"י שהתקין לרן רבן יוחנן בן זכאי להיות סבילין עדות החושב כל היום הביצה (מתורה, ולבני בבלי הביצה אסורה, ורב יוסף אמר אף לכני בבלי הירצח אסורה, ט"ו ספרי שלא נמנו עליה בית דין האחריות להן, וקיימא לן כל דבר שנטמא באיסורן, עריך מין אחר להיתן, מרחיבין הדין נכונים וגו', הלא ידענו שאחר ג' ימים מותר, למה כתב לן ר' יוחנן אסור להם שיבוי לבם לאהליהם, אלא ללמד שכל דבר שנטמא על פי בית דין אינו מותר עד שיחריב בכני בית דין, ואם תאמר לא בא דקרא, והו שבו לבם לאהליהם, אלא ללמד בקביעת עונה, שיהיה שייבוי לחת לה עונתה, והא ספק אחר כתיב השפור לבם עלות בהו גו', וכתיב בלחות האחריות ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל ירא גו', לאו סביל שמוטרו היה לעלות בהו משנה ששהחלק השנייה מנו, במשך היובל המה יעלו בהו למה לי, אלא להחיר עליית ההר על פי האסורה, ואם תאמר איסור ביצה מדרבנן היא ולא בעין כולי האי, הרי כרס שאיסור פרטיו חזן לירושלים תקנה דרבנן היא, ואסור לו תלמידיה לר' אליעזר כבר נמנו חבירי והחירו דבמנו בכל מקום, טעמא דבמנו הא לא נמנו לעולם באיסורן עמב ואצ"י דהיא תקנה דרבנן כו' :

(א) נראה דחבר וי"א

ונתקלקלו הלוים בשיר. נשיר של זין הערבים מיירי שאמרו שיר של חול שלא היו סבורים שיבאו עדים אותו יום והגו אותו יום חול וכשנאו לאחר המנחה נמלא שהוא קדש אבל אינו אומר נשיר של שחרית שאמרו של חול נצמד של שחרית שהרי אפילו נאו קודם הקרבת תמיד של שחרית היו אומרים שיר של חול כדלמריין גרי"ה (דף ל' וספ' לפי שרוב השנים לא היו ממחרין כל כך לנא והקשה ר' פנח והאיכא לקולו גבי מוספין ואמאי לא משו אלא על ענדת התמיד דכשנאו עדים מן המנחה ולמעלה ככר הקריבו התמיד א' וא"כ איני יעולין להקריב המוספין דכמידי והקטיר עליה חלני השלמים ודרשין (וימא דף ג'.) עליה השלם כל הקרנות כולן שאין קרבן קרב לאחריה ומיך דלפילו לא נאו עד לאחר הקרבת התמיד מכל מקום המוספין קרינן דהיכא ללא אפשר שאני מידי דהוי אמוחוסר ספורים גע"פ שמינא ספרתו לאחר הקרבת התמיד של זין הערבים ואוכל פסחו בערב והכי אמרינן גפי תמיד נשחט (פסחים נט. וספ') ויעוד י"ל דלמי עשה דריס ודמי עשה דשלמנה לאחר הקרבתו עפי דעבי אמרינן תמיד נשחט (גי' ספ') דלמי עשה דפסק דענטו כרת ודמי עשה דהשלמה דלמי ענטו כרת ויש מפרשי דמיעקרא אימיו התמיד ומתנו אם לא יבאו עדים יהא תמיד ואם יבאו יהא מן המוספין ואח"כ יבאו אלא התמיד ושאר קרנות ולא נהירא דליכא נדיחא התם דלמרו שיר של חול עם תמיד של

ונתקלקלו הלוים בשיר התקינו שלא יארו מקבלים את העדים אלא עד המנחה ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש אמר רבה מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה מותרת דתנן זכאי שיהו מקבלין עדות החדש כל היום א"ל אביי והא רב ושמואל דאמרי תרויהו ביצה אסורה א"ל אמינא לך אנא רבן יוחנן בן זכאי ואת אמרת לי רב ושמואל ולרב ושמואל קשיא מתניתין לא קשיא א"ל ויהא להו ורב יוסף אמר אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה מ"ט הוי דבר להחירו וי"ב רב רב יוסף מנא אמינא ליה דכתיב י"לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואומר בכמושך היובל המה יעלו בהו (ותניא) ב"רם רבועי היה עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד וזו היא תחומה (עלת) מן (הצפון) ועקרבת מן (הדרום) לוד מן המערב וירדן מן המזרח ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מה טעם רבועי לעטר שוקי ירושלים בפירות ותניא ב"רם רבועי היה לו לר' אליעזר במזרח לוד בצד כפר טבי ובקש

זין הערבים : הא לן והא להו. לכני א"י שעושין יום אחד מותרת אבל לרזין בני גולה אסורה שהרי עדיין אנו עושין שמי ימים ועודנו כנחמילה מפני אותה תקנה ראשונה לא מפני פסק הלך והואיל ולא פסקו מאללנו מהשתחלנו אין להקל ולומר אין לא אמרינן דכיון דלא פסקה אותה תקנה מאללנו שנה אחת לעשות יום אחד עדיין באיסורו הראשונה עמנו כיוסא א"ר ר' ר' ר' ר' דבר שבמנין. ביצה זו נאסרת בקצון חכמים שנמנו וגמרו לעשות שמי ימים קדושה אחת אם לא נאו עדים לפני המנחה וכל העושין שמי ימים מממת כן עשו שמה לא נאו עדים לבית דין קודם המנחה : לרזין מנין אחר. שימנו לך וימירוהו. ולקמן (פריקין ביצה מי אסורה) מנהגו והלא לא נמנו אלא על קבלת עדות ובהוא מור ז' רבן יוחנן והמירו : מנא אמינא לה. דכל דבר הנאסר במנין לרזין מנין אחר להחירו ואפילו אירע דבר שאתה יכול להורות בו היתר ולומר אין תקנת מנין הראשון עומדת כי הכא אפילו הכי אסור עד שימירוהו בפירוש בקצון חכמים : לך אמור להם. לקמן (פרש לה הכי יליף : ואומר במשך היובל. לקמן (פרש : ומיני. מיני לרזין מנין אחר להחירו : כרס רבועי. שאמרה תורה קדש הלולים (ויקרא יט) וגמרינן קדש קדש מעשר שמי דכתיב ביה קדש וכל מעשר הארץ מורע הארץ מפרי העץ וגו' (שם כ) שרזין להעלות הפירות לירושלים או לפדותן ולהעלות הדמים לירושלים ותקנו חכמים כמהלך יום אחד לכל זד שלא יפדוהו אלא הפירות עצמן יעלם ויאכלם שם כדמפרש לקמן כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות : במורה לוד. היינו בין לוד לירושלים בתוך מהלך יום דהא אמרינן לוד בתוך מהלך יום מן המערב נמלא מורחה בין לוד לירושלים. כפי"ד מברכין (ברכות דף לה.) יש פלוגתא חד תני נעט רבועי וחד תני כרס רבועי :

הוא נכונים שלשת ימים בל"ד של שלשת ימים הייתי מוכיח שפיר דבי היכי לרזין להחיר תשמיש לרזין נמי להחיר תמרה ומדלא כתיב הכי שמע מינה גבי תשמיש לרזין להחיר תמרה אל תשמו עולמית כי היכי דאסר להם קודם מתן תורה שלשת ימים אבל תרמות ששמיין לזמן מתי עבר הזמן ממילא עבר ואין לרזין היתר : וישי' מוספוס סנהדרין נט : ד"ה לבל דברן :

ובקש

הנהגות מורה"ב
רנשבורג

מיוסף רש"י

הנהגין אותו היום קדש ולמחר קדש. גרי"ה ע"פ דמשמטה ליל עשרים ושבע נהגו זו קדש, שמה יבאו עדים מתוך ויקדשה בדי' ותנא שיהיה הוא לן י"ט הוא וכן נמנו כל היום עד המנחה, ואם נאו עדים קודם המנחה ביד תקדשה את ההודש ויעו שיהיה המנחה ולמעלה נאו א"פ שאין ביד מקבלין אותו לקדש היום ויקדשוהו למחר אע"פ גומרים אותו בקדושה אסור נמלא כיה

הנהגות מורה"ב
רנשבורג

מיוסף רש"י

הנהגין אותו היום קדש ולמחר קדש. גרי"ה ע"פ דמשמטה ליל עשרים ושבע נהגו זו קדש, שמה יבאו עדים מתוך ויקדשה בדי' ותנא שיהיה הוא לן י"ט הוא וכן נמנו כל היום עד המנחה, ואם נאו עדים קודם המנחה ביד תקדשה את ההודש ויעו שיהיה המנחה ולמעלה נאו א"פ שאין ביד מקבלין אותו לקדש היום ויקדשוהו למחר אע"פ גומרים אותו בקדושה אסור נמלא כיה

הנהגות מורה"ב
רנשבורג

מיוסף רש"י